

הכנסת

**צוות הייעוץ המשפטי
לוועדת הפנים והגנת הסביבה
(ביטחון הפנים)**

י"ג בחשוון התשע"ח
2 בנובמבר 2017

צו סמכויות לשם שמירה על ביטחון הציבור (שינוי התוספת לחוק) – סקירה

1. לקראת הדיון הצפוי בוועדת הפנים והגנת הסביבה ביום י"ז בחשוון התשע"ח (6 בנובמבר 2017), בצו סמכויות לשם שמירה על ביטחון הציבור (שינוי התוספת לחוק), מצ"ב סקירה בנושא.

חוק סמכויות לשם שמירה על ביטחון הציבור – רקע

2. חוק סמכויות לשם שמירה על ביטחון הציבור, התשס"ה-2005 (להלן – החוק) מסדיר את סמכויותיהם של המאבטחים. בין היתר, נתונות למאבטחים סמכויות חיפוש; דרישת הזדהות; תפיסת חפצים העלולים לפגוע בביטחון הציבור; מניעת אדם מכניסה למקום מסוים או הוצאתו ממנו, אם סירב למלא אחר דרישת ההזדהות, החיפוש או התפיסה; ובנסיבות מסוימות אף עיכוב אדם עד לבואו של שוטר.

3. בשנת 2012 תוקן החוק, ונקבעו בו **סמכויות נוספות**, שיוחדו בתחילה רק למאבטחים במחלקות לשירותים חברתיים ובמקומות המספקים שירותי רווחה. למאבטחים אלו ניתנה הסמכות לדרוש הזדהות, למנוע כניסה למקום, להוציא אדם ממקום או לעכבו עד לבואו של שוטר גם בנסיבות נוספות - כלפי אדם שביצע **מעשה אלימות** בפני המאבטח או בפני אדם אחר שקרא לעזרתו של המאבטח, או כלפי אדם שהמאבטח נוכח כי הוא עומד לבצע מעשה אלימות. תיקון זה נחקק בעקבות מקרים של אלימות שהופנתה כלפי עובדי הרווחה, וכדי לאפשר לתת מענה מיידי במקרים אלה, עד להגעתו של שוטר.

4. בשנת 2014 תוקן החוק פעם נוספת, ונקבע בו כי הסמכות שניתנה למאבטחים במוסדות הרווחה, תינתן גם למאבטחים במקומות נוספים שבהם נדרש מתן מענה מיידי במקרים של מעשי אלימות: בתי חולים ומרפאות; מוסדות חינוך; פאבים, מועדונים ודיסקוטקים; מקומות שמתקיימים בהם משחקי מזכאות, ביליארד וקלפים; מגרשי ספורט ואצטדיונים. בשנת 2015 נוספו גם סניפי המוסד לביטוח לאומי.

5. הסיבה שבגללה הסמכויות ניתנו רק במקומות מסוימים היתה השאיפה לאזן בין הצורך במתן מענה מיידי למעשי אלימות לבין הרצון להימנע ממעורבות מאבטחים בהתמודדות עם מעשי אלימות, שהיא מתפקידי המשטרה. על כן, נבחרו רק מקומות שבהם עלה צורך מובהק בכך.

6. בנוסף, כדי להגן על המאבטחים, נקבע בחוק כי מעסיקיהם יהיו חייבים לבטח אותם לשם הבטחת פיצויים אם ייפגעו במהלך מילוי תפקידם.

הצו המונח על שולחן הוועדה

7. המקומות שבהם נתונות למאבטחים הסמכויות הנוספות מנויים בתוספת לחוק, והשר לביטחון הפנים רשאי, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה, לקבוע בצו סוגי מקומות נוספים שבהם תינתן למאבטחים הסמכויות הנוספות, אם שוכנע כי קיים חשש לפגיעה בשלום הציבור באותם סוגי מקומות כתוצאה ממעשי אלימות.

8. בצו המונח על שולחן הוועדה, מבקש השר לביטחון הפנים לתקן את התוספת לחוק, ולתת את הסמכויות הנוספות לפעול במקרים של מעשי אלימות בשורה ארוכה של סוגי מקומות, השונים זה מזה באופיים – חלקם מוסדות המספקים שירותים ציבוריים מסוגים שונים וחלקם מקומות שמתקיימים בהם אירועי תרבות ופנאי:

- רכבת ישראל;
- הרכבת הקלה;
- רשות האכיפה והגבייה;
- שירות התעסוקה;
- מינהלת רשות האוכלוסין וההגירה;
- בתי הדין הרבניים;
- חברת דואר ישראל בע"מ;
- קניון הכולל 10 בתי עסק לפחות או ששטחו הכולל 1,000 מטרים רבועים לפחות;
- בית מלון;
- בריכות שחייה ציבוריות או בריכות שחייה הפתוחות לציבור לרבות המצויות בפארק מים, פארק מים;
- אולם שמחות וגני אירועים;
- אמפיתיאטרון, מקום אחר לעריכת אירועי תרבות, בידור וספורט תחת כיפת השמיים.

הערות הייעוץ המשפטי לוועדה

הערה כללית

9. בצו המונח על שולחן הוועדה מוצע להרחיב באופן ניכר את תחולת ההסדר שקבעה הכנסת בשנת 2012. על הוועדה לבחון, לגבי כל אחד ואחד מסוגי המקומות, שכאמור נבדלים זה מזה באופיים, האם קיים בהם חשש לפגיעה בשלום הציבור באופן המצדיק את הרחבת סמכויות המאבטחים בהם, ומדוע המשטרה אינה יכולה למלא בהם את תפקידה להתמודד עם בעיות אלימות.

הערה בעניין בתי הדין הרבניים

10. בין המקומות שבהם מוצע להרחיב את סמכויותיהם של המאבטחים מנויים בתי הדין הרבניים.

11. ביוני 2016 אושר תיקון לחוק בתי המשפט במסגרתו הוסדרו סמכויותיו של משמר בתי המשפט. החוק קבע כי הוא יחול גם על בתי הדין הרבניים (ובתי הדין השרעיים), אך "שר המשפטים, בהסכמת שר האוצר והשר לביטחון הפנים ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, ולעניין בתי הדין הרבניים – גם בהסכמת השר לשירותי דת, יקבע בתקנות את מבנה הארגון של המשמר ומועד התחילה של הפעלתו".

12. כלומר, מזה למעלה משנה יש בידי משרדי הממשלה הרלוונטיים האפשרות להפעיל בבתי הדין הרבניים את משמר בתי המשפט, אך עד כה הדבר לא נעשה. **לא ברור מה ההצדקה להרחיב את סמכויותיהם של מאבטחים פרטיים בבתי הדין הרבניים, כאשר קיימת האפשרות להשתמש במשמר בתי המשפט, שהוא גם גוף מדינתי ולא גוף פרטי, וגם יש לו סמכויות רבות יותר מסמכויותיהם של המאבטחים.**

בברכה,

הייעוץ המשפטי לוועדה

נספח א': הוראות חוק סמכויות לשם שמירה על ביטחון הציבור, התשס"ה-2005 הכוללות את הסמכויות למניעת מעשה אלימות

סמכויות למניעת
מעשה אלימות

6א. (א) ביצע אדם מעשה אלימות במקום כאמור בתוספת, בפני מאבטח מוסמך או בפני אדם אחר הקורא לעזרה והמצביע עליו בפני מאבטח מוסמך, או נוכח המאבטח המוסמך כי בשל איום ממשי או מעשה של אדם בפניו או בפני אדם אחר הקורא לעזרה והמצביע עליו בפני מאבטח מוסמך, הוא עומד לבצע מעשה אלימות במקום כאמור, רשאי המאבטח המוסמך –

(1) לדרוש מאותו אדם למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המעידה על זהותו שהוא חייב בהחזקתה על פי כל דין;

(2) לפעול בדרכים אלה, ואף להשתמש בכוח סביר לשם כך:

(א) למנוע מאותו אדם כניסה למקום;

(ב) להוציא את אותו אדם מהמקום;

(ג) לעכב את אותו אדם עד לבואו של שוטר, אם יש חשש שאותו אדם יימלט, או שזהותו אינה ידועה; על עיכוב לפי פסקה זו יהולו הוראות סעיף 6(ד).

(ב) לא יוסמך מאבטח בסמכויות לפי סעיף זה, אלא אם כן מעסיקו ביטח אותו לשם הבטחת פיצויו אם ייפגע בעת מילוי תפקידו לפי סעיף זה; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מזכותו של מאבטח לפיצוי על פי כל דין.

(1) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא יפעיל מאבטח מוסמך במוסד חינוך שניתן בו חינוך גן ילדים או חינוך יסודי את סמכויותיו לפי סעיף זה כלפי קטין, ולא יפעיל את סמכויותיו במוסד חינוך אחר כלפי קטין אלא לבקשת עובד הוראה המועסק באותו מוסד; שר החינוך ידווח לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, בתום כל שנת לימודים, על הפעלת סמכויות מאבטחים לפי סעיף זה במוסדות חינוך במהלך אותה שנת לימודים.

(ג) בסעיף זה –

"מחלקה לשירותים חברתיים" ו"מקום המספק שירותי רווחה" – (נמחקה);

"מאבטח מוסמך" – מאבטח שהוסמך לפי סעיף 7(א) בסמכויות לפי סעיף זה;

"מעשה אלימות" – הכאת אדם, דחיפתו או הפעלת כוח על גופו בדרך אחרת,

במישרין או בעקיפין, בלא הסכמתו או בהסכמתו שהושגה בתרמית.

נספח ב': רשימת הגופים שכיום יש בהם סמכויות נוספות למאבטחים

1. בית חולים, מרפאה וכל מוסד אחר שתפקידו העיקרי הוא מתן שירותי בריאות; לעניין זה –
"בית חולים" – מוסד רפואי הרשום כבית חולים לפי פקודת בריאות העם, 1940 (להלן – פקודת בריאות העם);
"מרפאה" – כהגדרתה בסעיף 34(ג) לפקודת בריאות העם.
2. מוסדות חינוך: גן ילדים, בית ספר יסודי, תלמוד תורה, חטיבת ביניים, בית ספר על-יסודי, מוסד חינוך משלים, מפעל קיט לילדים, מרכז תרבות נוער וספורט, פנימייה, מוסד להשכלה גבוהה וכל מוסד אחר שבו ניתן חינוך.
3. מחלקה לשירותים חברתיים או מקום המספק שירותי רווחה; לעניין זה, "מחלקה לשירותים חברתיים" ו"שירותי רווחה" – כהגדרתם בחוק למניעת אלימות במוסדות למתן טיפול, התשע"א-2011.
4. פאב, מועדון או דיסקוטק.
5. מקום שבו נערכים משחקים באמצעות מכונות, משחקי ביליארד, קלפים, קוביות וכיוצא באלה.
6. מגרשי ספורט, אצטדיונים וכל מקום אחר שבו נערכות תחרויות ספורט.
7. סניפי המוסד לביטוח לאומי.

נספח ג': התוספת שהוועדה מתבקשת לאשר

8. רכבת ישראל;
9. הרכבת הקלה;
10. רשות האכיפה והגבייה;
11. שירות התעסוקה;
12. מינהלת רשות האוכלוסין וההגירה;
13. בתי הדין הרבניים;
14. חברת דואר ישראל בע"מ;
15. קניון הכולל 10 בתי עסק לפחות או ששטחו הכולל 1,000 מטרים רבועים לפחות;
16. בית מלון;
17. בריכות שחיה ציבוריות או בריכות שחיה הפתוחות לציבור לרבות המצויות בפארק מים, פארק מים;
18. אולם שמחות וגני אירועים;
19. אמפיתיאטרון, מקום אחר לעריכת אירועי תרבות בידור וספורט תחת כיפת השמיים.